

Zajištění a utvrzení obchodních závazků, právní a mimoprávní nástroje snižování a přesunu rizik, slib odškodnění, změny závazků

Příklad 1

Obchodní společnost *Brouk pytlík, s.r.o.* (prodávající) uzavřela s panem Cvrčkem (podnikatel v pozici kupujícího) kupní smlouvu. Pro případ prodlení kupujícího se zaplacením kupní ceny si smluvní strany sjednaly smluvní pokutu „ve výši 0,1 % z dlužné částky“ (doslovná citace části smlouvy). Pan Cvrček se do prodlení skutečně dostal.

- 1) Když ale společnost *Brouk pytlík, s.r.o.* smluvní pokutu požaduje, brání se pan Cvrček, že si na úhradu chtěl vzít hypoteční úvěr. Banka však těsně po podpisu kupní smlouvy změnila podmínky poskytování úvěru, a protože pan Cvrček neměl nemovitost, kterou by se proti úvěru zaručil, nebyl mu úvěr udělen. Pan Cvrček peněžní prostředky nakonec získal a kupní cenu „doplátil“, nesouhlasí ale s tím, že má hradit rovněž smluvní pokutu. On za to přeci nemůže, jednal v dobré víře.
- 2) Společnost *Brouk pytlík, s.r.o.* po panu Cvrčkovi požaduje smluvní pokutu, která je vypočtena jako opakující se plnění, tj. 0,1 % z dlužné částky za každý započatý den prodlení. Pan Cvrček se ale brání, že tak dané ustanovení kupní smlouvy nezní, a je ochotný zaplatit jen jednorázový poplatek (sankci), který odpovídá hodnotě jedné desetiny procenta z dlužné částky.
- 3) *Brouk pytlík, s.r.o.* po panu Cvrčkovi kromě uhrazení smluvní pokuty požaduje rovněž zaplacení úroků z prodlení. Je souběh obou nároků přípustný?
- 4) Pan Cvrček je toho názoru, že smluvní pokuta je nepřiměřeně vysoká, a proto soud žádá, aby ji snížil. Lze smluvní pokutu tímto způsobem moderovat?
- 5) Jaká smluvní pokuta je ještě „mravná“ a jaká už „nemravná“ (kde je hranice)?
- 6) Pan Cvrček byl při uzavírání smlouvy prozíravý a kromě citovaného ustanovení se mu do smlouvy podařilo včlenit rovněž následující větičku: „Závazek zaplatit kupní cenu zaniká uhrazením smluvní pokuty.“ Je podobné ujednání přípustné?
- 7) Musí být smluvní pokuta sjednána – pro to, aby byla sjednána platně – v písemné formě?
- 8) Obchodní společnosti *Brouk pytlík, s. r. o.* vznikla v důsledku prodlení pana Cvrčka škoda. Má právo požadovat náhradu škody, když byla pro případ prodlení sjednána smluvní pokuta?
- 9) Předpokládejme, že strany si nesjednaly smluvní pokutu. Pan Cvrček se dostal do prodlení a obchodní společnosti *Brouk pytlík, s. r. o.* vznikla kvůli prodlení pana Cvrčka škoda. Má *Brouk pytlík, s. r. o.* právo požadovat náhradu škody, když mu náleží zákonný úrok z prodlení?

Příklad 2

Obchodní společnost *Brouk pytlík, s.r.o.* (prodávající) uzavřela s panem Cvrčkem (podnikatel v pozici kupujícího) kupní smlouvu. Pro případ, že by se pan Cvrček dostal do prodlení, se za něj zaručil jeho známý, pan Barták. Pan Cvrček svůj závazek zaplatit kupní cenu nesplnil. Společnost *Brouk pytlík, s.r.o.* se o svoji pohledávku pět let nezajímala.

- 1) Po pěti letech jednatel společnosti *Brouk pytlík, s.r.o.* nechal pana Cvrčka podepsat uznání dluhu. Následně jej vyzval k plnění, a protože ani po výzvě neplnil, vyzval

k plnění rovněž pana Bartáka. Ten se brání, že uznání dluhu dlužníkem je vůči ručiteli účinné, jen pokud s ním ručitel souhlasí. Má pravdu?

- 2) Pan Brtník využívá svého práva uplatnit všechny námitky, které by vůči věřiteli mohl uplatnit i sám dlužník, a argumentuje tím, že pohledávka již byla promlčena, že pan Cvrček - člověk neznalý vnějších poměrů - o promlčení v době podpisu uznání pohledávky nevěděl a že tedy toto uznání nevyvolává právní následky.
- 3) Dalším argumentem pana Bartáka je, že smlouva byla uzavřena neplatně, neboť ji pan Cvrček uzavřel v tísní a za nápadně nevýhodných podmínek. Má s tímto argumentem šanci na úspěch?
- 4) Pan Barták proti uplatněnému nároku namítá *subsidiaritu* ručení, fakticky pak to, že nárok nebyl nejdříve uplatněn u pana Cvrčka. Společnost *Brouk pytlík, s.r.o.* však konstruje, že se o doručení výzvy k plnění marně pokoušela několik měsíců, což lze doložit nedoručenými (a nerozlepenými) dopisy, které byly panu Cvrčkovi zaslány a které se společnosti vrátily zpět. Vzhledem k tomu, že se před svými závazky pan Cvrček skrývá, dožadují se nastoupení ručitelských povinností. Posuďte celou situaci.
- 5) Celou situaci zpřesněme. Kupní cena činí 100,- Kč. Pan Barták však převzal závazek vyplývající z ručení pouze za jednu polovinu této částky. Pan Cvrček společnosti *Brouk pytlík, s.r.o.* uhradil pouze 30,- Kč, ve zbylé části kupní ceny je v prodlení. Po marné výzvě k plnění u dlužníka společnost *Brouk pytlík, s.r.o.* vznáší svůj nárok u pana Bartáka. Tomu se však nelíbí, že daná společnost žádá plných 50,- Kč. Zdá se mu nespravedlivé, že částka, již se zaručil, se nesnížila přiměřeně o částku, kterou pan Cvrček společnosti dříve splatil. Má pravdu?

Příklad 3

Obchodní společnost *Brouk pytlík, s.r.o.* (prodávající) uzavřela s panem Cvrčkem (podnikatel v pozici kupujícího) kupní smlouvu. Pro případ, že by se kupující dostal do prodlení, si smluvní strany sjednaly finanční záruku (ručitelem je banka).

- 1) Objasněte elementární podstatu finanční záruky. (Jak vzniká? Jakou roli hraje záruční listina? Jaké jsou výhody a nevýhody finanční záruky – například z hlediska nákladů?)
- 2) Banka proti obchodní společnosti uplatňuje námitky, které by býval byl oprávněn uplatnit pan Cvrček. Je tento postup v pořádku?
- 3) Banka namítá, že pan Cvrček nebyl k plnění vyzván a že z tohoto důvodu je tedy nárok společnosti *Brouk pytlík, s.r.o.* neoprávněný. Je tato námitka důvodná?